

“Alejas Latvijā un to gudra apsaimniekošana”

Strenču novada Sedā, 2019.gada 13.septembrī

Salānieši

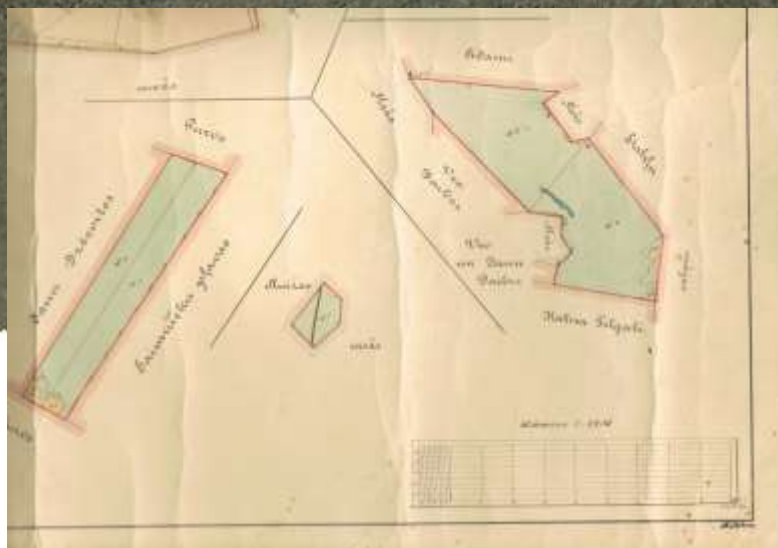

Salānieši

Kristīne un Jānis Zāmueli

Salānieši

Mājas atradās liela tīreļa malā. Bija viena pirts un 3 akas. Lielākā aka ar koka grodiem un vindu atradās *Vecsalāniešu* pagalmā. Skatoties no mājas sētas puses uz pagalmu, kur kādreiz bija sakņu dārzs, labajā pusē auga sarkano un balto rožu krūmi, aiz tiem klētiņa ar maltuvi, kur mala graudus lopbarībai, pagrabs. Tālāk vairākas kūtis govīm, aitām, pašā galā cūkām. Aiz kūtīm pletās ganības līdz tīreļa malai...

1929.gadā uzskaitītas *Salāniešu* ēkas: 2 koka dzīvojamās ēkas, 4 koka kūtis, 3 koka klētis, 1 koka rijs, 4 koka šķūņi, 1 koka kalte.

1939.gadā uzskaitē: mežs 12,8 ha, aramzeme 27,4 ha, pļavas 14,6 ha, ganības 11,0 ha, purvs 6,1 ha, zeme zem ēkām 1,5 ha, kopējā platība 73,4 ha.

1949.gada vasara. «Salāniešu» jaunais saimnieks Šakars

Purva izpētes darbi

1933.gada 29.augusts
7,5 tūkst. ha

LNA VAZVA 572.fonds, 1.apraksts, 7.lieta, 16.-18.lpp.

Kūdras uzņēmuma "Seda" gada pārskats 1954.gadam

Izraksti no saimnieciskā aktīva sapulces protokola 1955.gada 18.janvārī.

Galvenais grāmatvedis J. Smirnovs:

- Kūdras uzņēmums (*fabrika*) "Seda" sācis darbu, nebūdam pilnībā sagatavots kūdras ieguvei, precīzāk –
- Nebija sagatavoti pietiekamā daudzumā kūdras iegūšanas lauki, trūka 52%.
- Trūka dzīvojamās platības strādājošiem, 53%.
- Līdz ar to trūka darbaspēks, 43%.
- Nebija savlaicīgi pieslēgta elektroapgāde, jo trūka transformatori, barošanas kolonnas.
- Celtniecības uzņēmumi nodeva nepabeigtas būves, ar nepilnībām.
- Trūka pieredzējuši traktoristi-mehанизatori.
- Nebija remontdarbnieku un darbagaldu remontiem.
- Līdz ar to uzņēmums plānu izpildījis tikai par 51,2%.
- Rīgas TEC nebija gatavs pieņemt kūdras.
- Platsliežu ceļi nebija gatavi tā, lai kūdras uzņēmums "Seda" varētu sākt rakt kūdras un nosūtīt patērētājiem laikā.
- Līdz ar to kūdras izvešanas plāns izpildīts tikai par 15,7%.
- Kapitālās celtniecības plāns izpildīts par 97%.

Pirmā frēzēšanas lauka vadītājs M. Staņins:

- Celtniecībā trūka šoferu, trūka degviela, tās uzpildes kolonnu, degvielu uzpildīja primitīvā veidā - ar atteci.
- Arī tagad kūdras laukus vispirms jāatbrīvo no celmiem.
- Vajag šoferi-elektriķi, lai paši var novērst sīkas nepilnības.

V. Arhipovs:

- Eksploatācijā nodoto izvešanas ceļu kvalitāte zema, daudz jāpielabo.
- Iekraušanā nav izdarīts viss (nav iepļānota "окоривание"), lai kūdra nezaudētu kvalitāti
- Pārāk mazs kūdras glabāšanas laukums.

Sagādnieks I. Fomins:

- Grūtības ar sagādi, jo uzņēmums nebija tresta plānos. Līdz ar to dabūt varēja tikai to, kas atlicis.
- Tajā pašā laikā degvielu spieda ņemt ar varu, vairāk nekā plānā paredzēts – to nebija kur glabāt.
- Glabātuves mazas, tilpumi mazi, nav sava piemērota transporta, īpaši jau tāliem pārvadājumiem.
- Jāpanāk degvielas piegādi ar dzelzceļa cisternām. Pārsūknēšanu organizēt pārkraušanas laikā (*laikam kūdras pārkraušanas laikā*).
- Dārga ir iekārtu izkraušana, jāizbūvē pārkraušanas laukumu.

Dzīvokļu un komunālās saimniecības vadītājs V. Golevs:

- Štatā 4 cilvēki. Ar to nepietiek lielajam darbu apjomam.
- Sezonas sākumā trūka gultas piederumi, inventārs.
- Maza apdzīvojamā platība. Nodotās mājas ir ar nepilnībām – brūk krāsnis, tās jāpārbūvē. 18 dzīvokļu māju nepaspēja nodot, kad jau sāka tecēt radiatoru 7 istabās.
- Tagad trūkst segas, spilveni ir piebāzti ar sienu. Nav kur izmitināt no jauna ieradušos darbiniekus. Ir tikai solījumi piegādāt vajadzīgo.

Mehānisko darbnīcu vadītājs A. Ljubčenko:

- Trūka rezerves daļas. No situācijas izgāja uz jauno mašīnu rēķina, bet vajag, lai rezerves daļas būtu rezervē uz vietas.
- 1954.g.trūka elektroenerģija un mašīnas nevarēja pirms darba sākuma izmēģināt. To noteikti jādara pirms sezonas sākuma.
- Nav zināms, kādi būs traktori. Ja vecie Y-2, tad tiem nav dabūjamās rezerves daļas.

Ražošanas daļas priekšnieks V. Sivecs:

- 1955.g.sākumā uzņēmumam ir 493 ha sagatavotu kūdras ieguves lauku. Maijā varēs nodot vēl 250 ha. Kopā būs ap 600 – 650 ha. No tiek apgūti tikai ap 380 ha.
- Jāpanāk plāna izpilde uz mazākiem laukiem.
- Tagad jā rūpējas par lauku atbrīvošanu no celmiem un kokiem tā, lai tie būtu uz sezonu gatavi darbam.
- Lai ir izmēģinātas iekārtas.
- Ievesti strādnieki un apgādāti ar dzīvojamo platību.
- Jāatver bērnu dārzs.
- Jāpaātrina pirts atvēršana.
- Jāorganizē medpunkts – ambulance.

Plānu daļas priekšnieks I. Kuzovkins:

- Laukus jāorganizē nekavējoties.
- Darbaspēku sadalīt pa cehiem un nedzenāt no viena ceha uz otru.
- Ieviest cehiem saimniecisko aprēķinu un katra ceha vadītājam katru mēnesi atskaitīties par paveikto.

Izrakstījusi un tulkojusi I. Vīlistere

2015.g.

Miera iela, 1958.gads

1954.gada 25.maijs

Dienas kārtība:

1. Par Sedas strādnieku ciemata ielu nosaukumu noteikšanu un māju numurēšanu.
2. Par ģimenes dārziņu piešķiršanu strādnieku ciemata iedzīvotājiem.
3. Par daudzbērnu māšu apstiprināšanu.
4. Par futbola laukuma izveidošanu Sedas strādnieku ciematā.

Sēdē piedalās:

Ciemata padomes priekšsēdētājs b. Volans, sekretāre b. Veinberga, ciemata padomes loceklis b. Aleksejevs, ciemata padomes loceklis b. Krols

1. Par Sedas strādnieku ciemata ielu nosaukumu noteikšanu un māju numurēšanu
b. Volāns liek priekšā Sedas strādnieku ciemata sešas ielas un iesniedz projektu ielu nosaukumiem. Projektu apstiprina bez grozījumiem.
b.Krols ierosina vēl divas ielas un nosaukumus. b. Aleksejevs atbalsta; pārējie arī atbalsta.

NOLEMJ:

Apstiprināt Sedas strādnieku ciematā astoņas ielas un dot tām nosaukumus: **Miera , Brīvības, Uzvaras**, Komjaunatnes, **Sporta, Parka , Celtniecības, Kūdras** .

Māju numurēšanu izvest b. Aleksejevam līdz 15.jūnijam, izgatavojot attiecīgos uzrakstus ar māju numuriem un ielu nosaukumiem.

2. Ģimenes dārziņu piešķiršana.

Nav brīvas zemes dārziņiem, ko piešķirt lietošanā uz 3 gadiem, jo visa zeme ir paredzēta individuālajai apbūvei. Var dot pagaidu lietošanā 1954.gadā.

NOLEMJ:

- 1) zemi piešķirt lietošanā vienu gadu – 1954.gadu;
- 2) atstāt lietošanā jau iedalītos zemes gabalus;
- 3) kopējā zemes platība dārziņiem ir 8 ha.

3. Pabalstu piešķiršana daudzbērnu mātēm.

Pārbauda pieteikumus un apstiprina pabalstus N. Aleksejevai, A. Stikānei, M. Budanovai.

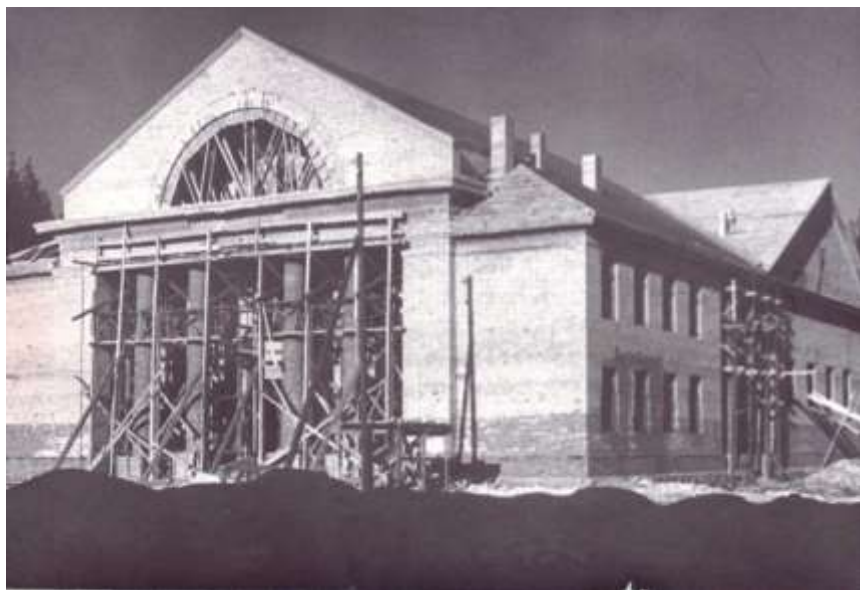
4.Futbola laukuma ierīkošana Sedas strādnieku ciematā.

Aleksejevam un Krolam izvēlēties vietu futbola laukuma ierīkošanai. Viņu vadītajiem uzņēmumiem sniegt palīdzību laukuma izveidē. Uzdot arodbiedrības priekšsēdētājam Volkovam saskaņot futbola laukuma ierīkošanu ar partijas un komjaunatnes sekretāriem.

Paldies par uzmanību!

Foto: Gints Akmentiņš, Iveta
Ence, Līgas Eglītes
personīgais arhīvs, Sedas
skolas un Strenču novada
pašvaldības arhīvs